

Слѣдующия анекдотъ ще покаже, колко е справедливо изражението на Дюмона, който нахъсо описва данъчната система съ тия думи: „Налого въ Турция съществува само за това, за да дава възможностъ да живѣятъ онѣзи привилегировани лица, които занимаватъ господарственни длѣжности“.

„Димитръ, влиятелно и располагающе съ голѣмъ свободенъ капиталъ лице, закупува десетъка на единъ кантонъ за хиляда кесии (50,000 гроша); въ сжщата вечеръ той го прѣпродава на Никола, който не е до толкова въ приятелски отношения съ губернатора. Съ голѣмитѣ богаташи Никола си кара работата дружелюбно, макаръ че може и на тѣхъ да прави неприятности, ако да иска. Богатитѣ платци се отърватъ съ десетъка: за тая цѣна тѣ могатъ да си жьнатъ житото, да го върхатъ и да си го прибиратъ у тѣхъ, когато искатъ. Но бѣднитѣ хора се намиратъ въ пълна зависимостъ отъ оногова, който е откупилъ събиранieto на налога. Обикновено той ги прѣдава на по долни агенти, понѣкога на своитѣ слуги, на които устъпва по части да събиратъ даждието.

„И трѣбва човѣкъ да види въ околноститѣ на Цариградъ събирачитѣ на десетъка, — често евреи или ерменци, — като се борятъ съ българскитѣ селени! Наглостъта на единитѣ — и унижаванието и страха на онѣзи, които считатъ себе си за роби, — съставлява едно отъ най печалнитѣ въспоминания, които оставатъ на човѣка отъ пхтешествието по истокъ. Селянина е беззащитенъ; той не може ни да се съпротивлява, ни да се отърве; често рѣзкитѣ на рабоша съставляватъ единствено удостовѣрение, че селянина вече заплатилъ всичко или една часть отъ онова, което дължи. По тоя начинъ, налога прѣминава прѣзъ рѣцѣтъ на петъ посрѣдника; не е ли все едно, слѣдователно, обременителенъ ли е той самъ по себе си или не? Нѣма ли да се прѣвърне той всекога въ разорение“!

Какво значатъ, слѣдъ това, измѣчванията на Вереса въ Сицилия, въ сравнение съ тѣзи гнусни поредици, съ които сега, между друго, се ползватъ да удовлетворятъ западнитѣ лихвари?!

За Одринъ, Дюмонъ говори, „че макаръ и да се нами-